

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszék
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Lexikológia és lexikográfia, LLM2025						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Csomortáni Magdolna, egyetemi adjunktus						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Csomortáni Magdolna, egyetemi adjunktus						
2.4 Tanulmányi év	I.	2.5 Félév	II.	2.6. Az értékelés módja	Vizsga	2.7 A tantárgy típusa	1.Kö 2. Sz

3. Teljes becsült idő

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 A tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					Óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					25
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					5
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					25
Konzultáció					1
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-órászáma	58				
3.8 A félév össz-órászáma	100				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> • Tanterem, vetítő, laptop
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> • Tanterem, vetítő, laptop

6. Elsajátítandó kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<p>C3 – A mai magyar szókészlet szinkrón bemutatása;</p> <p>C3.2 – Lexikológiai projektek kidolgozása különböző szövegek lexikológiai vizsgálatára; lexikális és szintaktikai szempontból gazdag, logikus felépítésű, szóbeli/írásbeli értekezés összeállítása a magyar szókészlet változatosságának a bemutatására; lexikális és szintaktikai szempontból gazdag, logikus felépítésű, szóbeli/írásbeli értekezés összeállítása a lexikográfiai paradigmák témájára.</p>
Általános kompetenciák	<p>CT2 – A csoporton belüli hatékony együttműködés, az egyének közötti kommunikációs tevékenység és sajátos szerepvállalás a lexikográfia és a lexikológia tanulmányozása során.</p>

7. A tantárgy célkitűzései

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • A lexikológia és lexikográfia alapkérdéseinek bemutatása az általános és szakmai kompetenciák megalapozása, fejlesztése céljából.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<p>A mai magyar nyelv lexikális jelenségeinek szinkronikus leírása a diakroniához való illeszthetőség módszertani elvének alapján.</p> <p>A lexikon mában megragadható fejlődési tendenciáinak, nyelvi normabeli és nyelvhasználati különbségeinek a feltárása.</p> <p>A lexikológia elméleti kategóriáinak, vizsgálati szempontjainak, elveinek, módszereinek, a lexikográfiai koncepcióknak a gyakorlati alkalmaztatása.</p> <p>Az önkifejezés és szerepvállalás, a szakmai kapcsolatteremtés megalapozása.</p>

8. A tantárgy tartalma

8.1.1. Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1: Bevezetés: a lexikológia, a lexikográfia és kutatási tárgya.	Előadás, szemléltetés	
2: A szó és a szókészlet.	Előadás, szemléltetés	
3: A szókészlet és a szótár. A szótártan paradigmaváltása.	Előadás, szemléltetés	
4: A szókészlet rendszer jellege. A szókészlet tagolódása	Előadás, szemléltetés	
5: A szókészlet kronológiai tagolódása 1.	Előadás, szemléltetés	
6: A szókészlet kronológiai tagolódása 2.	Előadás, szemléltetés	
7: A szókészlet szociolingvisztikai tagolódása. 1.	Előadás, szemléltetés	
8: A szókészlet szociolingvisztikai tagolódása. 2.	Előadás, szemléltetés	
9: A szókészlet szociolingvisztikai tagolódása. 3.	Előadás, szemléltetés	
10: A szókészlet tulajdonnevei.	Előadás, szemléltetés	
11: A frazémák.	Előadás, szemléltetés	
12: A szókészlet változásai.	Előadás, szemléltetés	
13: A szókészlet gazdagításának lehetőségei.	Előadás, szemléltetés	
14: . Összefoglalás.	Előadás, szemléltetés	
<p>Könyvészet</p> <p><i>A szlengkutatás útjai és lehetőségei.</i> Szerk. Kis Tamás. Debrecen, 1997.</p> <p>Bárczi Géza, <i>A magyar szókincs eredete.</i> Bp., 1958.</p> <p>Bencédy József–Fábián Pál–Velcsov Mártonné, <i>A mai magyar nyelv.</i> Bp., 1991. 459–501, 503–544.</p> <p>Fábián Pál–Szathmári István–Terestyéni Ferenc, <i>A magyar stilisztika vázlata.</i> Bp., 1958.</p> <p>Forgács Tamás: <i>Bevezetés a frazeológiába. A szólás- és közmondáskutatás alapjai.</i> Bp., 2007.</p> <p>Fóris Ágota: <i>Szótár és oktatás.</i> Pécs, 2002.</p> <p><i>Hagyományos nyelvtan – modern nyelvészet.</i> Szerk. Telegdi Zsigmond. Bp., 1972.</p> <p>A. Jászó Anna (főszerk.): <i>A magyar nyelv könyve.</i> Bp., 1991. 159–186, 419–457.</p> <p>Kurtán Zsuzsa: <i>Szakmai nyelvhasználat.</i> Bp., 2003.</p> <p>T. Litovkina Anna – Wolfgang Mieder: „A közmondást nem hiába mondják”. <i>Viszágálatok a proverbiumok természetéről és használatáról.</i> Bp., 2005.</p> <p><i>Magyar grammatika.</i> Szerk. Keszler Borbála. Bp., 2000. 305-345.</p> <p><i>Magyar nyelv.</i> Szerk. Kiefer Ferenc. Bp., 2006.</p> <p><i>Mai magyar nyelvi gyakorlatok. II.</i> Szerk. Balázs Géza és Tolcsvai Nagy Gábor. Bp., 1990.</p> <p>Picoche, Jacqueline: <i>Précis de lexicologie française.</i> Paris, 1977.</p> <p>Uő.: <i>Structures sémantiques du lexique français.</i> Paris, 1986.</p> <p>Pusztai Ferenc: <i>A lexikológia helye és helyzete.</i> MNy. LXXXV, 314–27.</p> <p>Saussure, Ferdinand de: <i>Bevezetés az általános nyelvészetbe.</i> Bp., 1967.</p> <p>Szilágyi Ferenc: <i>A magyar szókincs regénye.</i> Debrecen, 1993.</p> <p><i>Tanulmányok a mai magyar nyelv szókészlettana és jelentéstana köréből.</i> Szerk. Rácz Endre és Szathmári István. Bp., 1980 (TanSzók.).</p> <p>Zsemlyei János, <i>A mai magyar nyelv szókészlete és szótárai.</i> Kolozsvár, 1996.</p>		
8.1.2. Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1: Bevezetés.	Beszélgetés, megbeszélés	
2: A szótár és típusai: az értelmező szótár.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
3: A szótár típusai: a tájszótár.	Kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív oktatási módszer	
4: A szótár és típusai: az online szótár.	Kiselőadás, vita, megbeszélés, szemléltetés	

5: A lexikon tulajdonnevei. A névtárak.	Kiselőadás, vita, megbeszélés, szemléltetés	
6: A mai magyar nyelv neologizmusai.	Teszt	
7: Összefoglalás. Teszt.	Kiselőadás, vita, megbeszélés, szemléltetés	

Könyvészet

A szlengkutatás útjai és lehetőségei. Szerk. Kis Tamás. Debrecen, 1997.
 Bárczi Géza: *A magyar szókincs eredete.* Bp., 1958.
 Benkő László, *Az írói szótár.* Bp., 1979.
 H. Bottyányfő Éva–Horváth Mária–Korompay Klára–D. Máta Mária, *Bevezetés az egyetemi magyar nyelvészeti tanulmányokba.* Bp., 1998. 9–50;
 Kálmán Béla: *A nevek világa.* Bp., 1967
 Kiss Jenő: *Társadalom és nyelvhasználat.* Bp., 1995.
 Kurtán Zsuzsa: *Szakmai nyelvhasználat.* Bp., 2003.
 Magay Tamás: *Szótárak és használóik.* Bp., 2006.
 Minya Károly: *Mai magyar nyelvújítás. Szókészletünk módosulása a neologizmusok tükrében a rendszerváltozástól az ezredfordulóig.* Bp., 2003.
 Minya Károly: *Új szavak. Nyelvünk 1250 új szava értelmezésekkel és példamondatokkal.* Bp., 2007.
 Magyar dialektológia. Szerk. Kiss Jenő. Bp., 2001. 25–30.
 Péntek János, *A tájszók leíró szempontú osztályozásáról.* NyIrK. XVI, 231–40.
 Tolcsvai Nagy Gábor: *A nyelvi norma.* Nytud.Ért. 144. sz. Bp., 1998.

9. A szakmai testületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A lexikológia és lexikográfia tantárgy tartalma megfelel a más egyetemeken tanított megegyező tantárgyak tartalmával.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	A lexikológiai ismeretek pontossága, logikus rendszere, adekvát szaknyelvhasználat, tudásértékelő magatartás.	Vizsgadolgozat (az előadások anyagából és a kötelező szakirodalomból)	70 %
10.5 Szeminárium / Labor	A kijelölt tanulmányok kiselőadások keretében való szakszerű bemutatása, fő kérdéseik pontos ismerete, az előadások megfelelő témaköreibe való integrálásuk; az elemzési gyakorlatok tárgyát képező jelenségek szakszerű értelmezése, adekvát szaknyelvhasználat.	Teszt az előadások és a szemináriumok anyagából, a szemináriumokra kijelölt olvasmányokból.	30 %

10.6 Minimális követelmények

- Az előadásokon való ajánlott aktív jelenlét.
- A szemináriumokon való kötelező jelenlét (legfeljebb négy hiányzás megengedett), folyamatos munka.
- Ötös osztályzat a szemináriumi tesztet, valamint a kollokviumi dolgozatot illetően. A szemináriumi teszt a szemináriumi érdemjegy 50%-a.
- Kötelező szemináriumi feladat: egy 10 perces szemináriumi tanulmány-, könyvbemutató vagy egy 10 perces problémafelvető hozzászólás egy szemináriumi témához.
- Az előadások és a szemináriumok témái ismeretét felmérő tesztnek a kijelölt időpontban való megírása (1 óra).
- A végső érdemjegy a kollokviumi dolgozat és a szemináriumi teszt jegyének az átlaga.

Data completării	Semnătura titularului de curs	Semnătura titularului de seminar	Semnătura titularului de curs practic
11.04.2020	<i>Csomortáni Magdolna</i>	<i>Csomortáni Magdolna</i>	

Data avizării în departament	Semnătura Directorului de Departament
17.04.2020	Berw" Alib

Data avizării la Decanat	Semnătura Prodecanului responsabil	Ștampila facultății
28.04.2020	Georgy. Iria	